
Periaatteen miehet Skotlannin asialla 1707 – englantilais- skotlantilaisen unionin historiaa

Christopher A. Whatley: The Scots and the Union. Edinburgh University Press, Edinburgh, 2007. 424 s.

■ Sopivasti unionin 300-vuotista historiaa juhlistamaan ilmestyneessä teoksessaan Christopher A. Whatley ja hänen tutkimusavustajansa Derek J. Patrick erittelevät vuonna 1707 solmitun Skotlannin ja Englannin välisen unionin taustoja 1680-luvulta vuoteen 1727. Unionisopimuksessa määriteltiin Skotlannin ja Englannin taloudelliset suhteet sekä molempien maiden parlamentit korvattavaksi uudella Iso-Britannian parlamentilla.

Unionin syistä on esitetty monia, jopa päinvastaisia, tulkintoja. Yleinen käsitys on,

että Skotlannin parlamentaarinen itsenäisyys myytiin kaupallisista eduista, ja että unionipäätös syntyi poliittisen vehkeilyn ja lahjonnan tuloksena. Nämä tulkinnat Whatley osoittaa vääriksi: unionia puoltava äänestyspäätös vastasi senhetkisiä voimasuhteita Skotlannin parlamentissa. Sopimus ei ollut helppo tai selvä sen enempää kannattajille kuin vastustajillekaan. Sekä unionin kannattajissa ja vastustajissa oli periaatteen miehiä, jotka halusivat Skotlannin parasta. Kannattajien mukaan unioni olisi voinut säästää Skotlannin jatkuvan merellisen sodan aiheuttamilta tappioilta ja 1690-luvun lamaa vastaavilta taloudellisilta ongelmilta. Vastustajien mukaan juuri Englannin jatkuva sotatila ja talouspolitiikka olivat Skotlannin taloudellisten ongelmien syytä. Talouspolitiikka, olojen vakiinnuttaminen ja Englannin kruununperimys liittyvätkin unionikeskustelussa saumattomasti toisiinsa.

Whatley tarkastelee unionin taustalla olleita, jo aikaisemmassa tutkimuksessa esitettyjä taloudellisia tekijöitä myös mikrotalouden näkökulmasta. Hän kuvaa tarkasti kansan taloudellisten olojen muuttumista ja näkee ne osana unionin poliittista historiaa. Whatley onnistuu tuomaan erinomaisen hyvin esille kaupunkien ja syrjäseutujen välisiä poliittisia eroja sekä äärimmäisen nopeita poliittisten mielipiteiden ja mielialojen vaihteluita 1700-luvun alussa niin poliitikkojen kuin kansan keskuudessa. Unionin seurauksia – hallinnon tehostumista, Englannin protektiivista talouspolitiikkaa ja verotuksen kiristymistä – on

teoksessa tarkasteltu yhtä teollisella otteella kuin sen alkujuuriaakin.

Whatley käyttää erityisen ansiokkaasti erilaisia Skotlannin kirkon ja hallinnon arkistolähteitä. Näin hän onnistuu täyttämään aikaisemman tutkimuksen jättämiä aukkoja. Eriytyisen mielenkiintoinen on kirjoittajan esittämä väite, että painetuissa lähteissä, erityisesti pamflettikirjallisuudessa, korostuvat unioninvastaiset kannanotot samalla kun unionin kannatus laskee jyrkästi lyhyessä ajassa unionin solmimisen jälkeen. Tämä olisi vääristänyt aikaisempia käsityksiä Skotlannin poliittisesta ilmapiiristä unionin keskustelun aikana.

Historia ei ole ainoastaan toteutuneita tapahtumia taustoineen, vaan myös ihmisten tulevaisuuteen kohdistuvia toiveita ja pelkoja. Unionikeskustelua edeltävänä aikana julkaistiin runsaasti sekä kruunujen unionin että mahdollisesti tulevan Iso-Britannian poliittista luonnetta koskevaa pamflettikirjallisuutta. Näitä, myös parlamenttihakemiston kannalta mielenkiintoisia, tulevaisuusodotuksia Whatley ei kuitenkaan tuo esille. Poliittisten viisoiden, pelkojen ja toiveiden analysointi olisi täydentänyt sinänsä perusteellista tutkimusta.

Osittain tahtomattaan Whatley oikoo tutkimuskirjallisuudessa usein esiintyviä yleistyksiä Skotlannin poliittisesta, kulttuuri- ja taloushistoriasta. Unionin historiaa tutkiessaan Whatley onnistuu edeltäjiään paremmin: hän antaa sekä unionin kannattajien että vastustajien äänten puhua leimaamatta näitä voittajiksi ja häviäjiksi

heti tutkimuksensa alkumetreillä. Tutkimusta eivät väritä ennakkokäsitykset unionin synnystä tai merkityksestä Skotlannin menneisyydelle tai nykyisyydelle. Tuloksena on historiankirjoitusta, joka ei kumartele aiempia tulkintoja unionin syistä.

Oili Pulkkinen